

ILDSTØTTEN

eller

ISRAEL I TRÆLDM.

Af Pastor I. M. Ingraham.

TREDJE BREV.

Solens By.

Kære Moder!

Klimat i dette Solens Land er saa behageligt for Sanserne, at man stedse føler en overstrømmende Glæde alene ved den blotte Tilværelse, og heri søger jeg Grunden til Ægyptens stedsevarende Munterhed. Himlen er blaa med et uforanderligt Solskin. Atmosfæren, der er fri for Fugtighed, er saa gennemsigtig og krystallklar, at fjerne Genstande ser ud, som laa de i umiddelbar Næthed. Solen stiger op hver Morgen i skyløs Glans og gaar ned hver Aften i en Sø af Guld, uden at en Skygge af en Sky falder paa dens glødende Skive. Maanen sejler her om Natten over Himlens stjernrige Ocean saa blank og straalende som i intet andet Land, medens Stjernene blinker med forøget Intensitet og synes langt større end ellers paa Grund af den større Renhed i de øvre Luftlag, hvor igennem vi ser dem. Det er intet Under, at Beboerne af dette lykkelige Land er vise og elsker Kunsten og glæder sig ved Skønhedens Former og bygger Paladser for Guderne.

Men jeg lovede i mit sidste Brev, kære Moder, at fortælle, hvad der foregik mellem Prins Remeses og mig ved det lange Besøg, som han af lagde mig forleden. Jeg har allerede givet dig en Ide om hans Personlighed, men da jeg ved, at Kvinder interessere sig for Klæde dragten, skal jeg tilføje nogle Ord om, hvorledes han var klædt.

Ægypterne rager, som du ved altid deres Hoveder og Ansigter glatte, undtagen naar de har Sorg. Kun paa Forhovedet har de en flettet Haarlok, som falder ned over det ene Øre. Paa lignende Maade har ogsaa Prins Remeses den Lok af kulsort Haar, som han havde tilbage. Men paa Hovedet bar han en rig Hue eller Hætte af grønt Silketøj, som foran havde Form som et Ørneneb, medens den bagtil faldt ligesom i to Vinger ned paa Skuldrene — en smuk og særegen Hovedbeklædning. Som Øjne paa Ørnen glimrede et Par store Diamanter, og Vingene var besatte med Perler, Topaser og Onyksstene i rigt Udvalg. Denne Hue bæres af alle fornemme Folk i Ægypten, men mere eller mindre elegant udstyret og af lidt forskellig Stil. Hos nogle har den Form af en Ørn, hos andre af en Ibis, hos atter andre af en Løve.

Hans Klædning var af fint Lærred, der faldt i rige Folder om hans Legeme, og et Overstykke broderet med Guld og aabent foran viste et Bælte af afvekslende Guld- og Staal-Led, fint udarbejdet og graveret, i hvilket hans juvelbesatte Sværd hang. Omkring hans Hals var fæstet, med en kostbar Perle som Laas, en Halskæde af det rødlige Guld fra Ophir, massiv og meget bred, og paa hans kraftige Bryst glimrede en Brystplade af Guld, paa hvilken i Emaille var indlagt Guden Athotes' Navnetræk, den Guddoms, som raadede ved hans Fødsel, og som er den samme som vor Taut, Bogstavernes Opfinder.

Lad mig med det samme bemærke her, at den Kunst at skrive ved Hjælp af Bogstaver næppe er synderlig kendt i Ægypten, hvor Hieroglyferne endnu er i almindelig Brug; men Remeses har dyrket den føniciske Kunst og skriver med Typer af hans egen Opfindelse, og med en Hurtighed og Skønhed, som en af vore Lærde. Inden ret længe vil vistnok ved hans Indflydelse den nye Skrivekunst fuldstændig fortrænge Hieroglyferne, som er meget vidtløftige og vanskelige at forstaa undtagen for en indfødt Ægypter. Dog har jeg begyndt at studere dem og kan allerede læse Mitres' Navnetræk paa hans Obelisk lige overfor Indgangen til mit Palads. Om denne Obelisk, som er ni og halvfemsindstyve Fod høj, berettes der, at da den skulde opsættes, blev der anvendt 20,000 Arbejdere, og da Mitres frygtede for, at Lederen af Arbejdet ikke skulde anvende den nødvendige Omhu ved Opsættelsen, bandt han sin Søn til Toppen af den, medens den laa paa Jorden, overbevist om, at Bygmesteren ikke turde udsætte sig for at tilføje ham Skade. Dette skete for mange Aarhundreder siden, men da jeg i Dag stirrede paa den taarnhøje Spids, kunde jeg ikke lade være at tænke paa den Ængstelse, som den stakkels Prins maa have udstaaet under sin farlige og langsomme Rejse op i Luften.

Undskyld disse store Sidespring, kære Moder, men i Familiebreve tager man det jo ikke saa nøje med Sammenhængen i Stilen, naar man blot til Slutning vender tilbage til det Thema, som man har forladt ufuldendt. Jeg beder dig derfor lade denne Undskyldning gælde ogsaa for Fremtiden, og skal nu slutte min Beretning om Prinsen.

Han bar paa sin højre Haand en Signetring af Sølv, der engang har tilhørt Kong Amosis, Grundlæggeren af det 18de Dynasti, og tillige en stor Ring af rent Guld med en Plade, hvorpaa der fandtes et Billede af Osirtasen den første eller Sesostris — efter hvem jeg er opkaldt.

I alle Henseender var han klædt med Elegance og dog prunkløst, som det anstaar sig en Mand af Smag og en Prins. Den Masse af Juveler og Guldstykker, som mange af Stormændene ved Hoffet, efter hvad jeg ser, overlæser sig med, foragter hans sunde Sans. Han bærer kun de Tegn, der hører til hans Rang.

Jeg har omtalt, at hans Haar er røvsort, og jeg skal tilføje, at hans Øjne er store, udtrykful-

de, med brede Øjenlaag og med en underlig svømmende Glans. Ulig Ægypternes er hans Ansigtstræk aldeles syriske, han har en Ørnene og stærkt røde Læber aldeles som Indbyggerne i Damaskus; erindrer du, at vi i Eliezers Gravmæle saa en malet Fremstilling af den hebraiske Fyrste Abram af Syrien? Eliezer var denne berømte Fyrstes Hushovmester i mange Aar, og da han vendte tilbage til Damaskus med de Rigdomme, som hans Hæder havde skænket ham, medtog han fra Ægypten — hvilket Land han havde besøgt — dygtige Kunstnere, hvis Hjælp han anvendte til at bygge det mægtige Eftermæle til sin egen og sin tidligere Herres Erindring, og lod heri male den Række Malerier, som har opvakt alle Besøgendes Beundring. Men, kære Moder, skønt som de er, kan disse fire Hundrede Aar gamle Malerier dog ikke taale nogen Sammenligning med dem, som Ægypten formaar at fremvise i vore Dage. Kan du huske, at du blev slaaet af den Majestæt, der lyste ud af Abrams, den gamle Nomadefyrstes Ansigt? Du talte dengang meget om hans karakteristiske Træk, om hans Ørnene, hans mørke, lige som taarefyldte Øjne, der halvt dækkedes af Øjenlaagene, hans ædelt formede Hoved og hans kraftige Øjenbryn. Nuvel, just saadan ser Remeses ud, Ægyptens Tronarving. Det første Blik, jeg kastede paa ham, genkaldte for min Sjæl Billedet i hint Gravmæle, paa hvilket Oprettøren har sat hin smukke og beskedne Inskription:

Eliezer af Damaskus,
Hovmester og Svend hos Abram,
en Fyrste elsket af Guderne.

Efter at jeg havde modtaget Remeses i Forhallen, førte jeg ham ind i det skønne Værelse, der var bestemt til at modtage Fremmede i. Min Bolig bestaar af en Gaard omgivet af Buegange, hvorfra der udløber Korridorer til forskellige Værelser. Gaarden er gennemskaaret af Alleer med Træer, medens Vandspring og blomstrende Planter forfrisker Øjet overalt. Det omtalte Modtagelsesværelse eller „mandara”, som Ægypterne kalder det, er udstyret paa det prægtigste. Der er Borde af arabisk Træ, indlagt med Elfenben; Sofaer af Ibenholt og andre sjældne Træsarter, beklædte med Silkepuder en Stol prydet med Skind af en Leopard; en anden, endnu skønnere, beklædt med Silke, hvori der er Guldbroderier, og mange andre, den ene stedse vidunderligere end den anden. Benene paa alle disse Stole bestaar af udskaarne vilde Dyr, medens Armene forestiller Næb af Fugle, navnlig af den hellige Ibis, udført i Ibenholt eller Elfenben. Der er ogsaa Løj-banke, hvis forgyldte Fundamenter er hverken mere eller mindre end liggende Løver, langs hvis Ryg den Sovende hviler paa prægtige Puder, stoppede med de blødeste Dun. Møblernes Form varierer paa det mærkværdigste. Der er i nogle af mine Værelser Stole dannede som Harper, andre som Bladene af Figentræet, atter andre som Fugle. Bordplader af Ibenholt hviler paa Hovederne af nubiske Slaver udskaarne i Ibenholt og to Fod høje, medens Bronceklamperne paa Bordene holdes af støbte Broncefigurer forestillende dansende Piger, som saaledes synes at holde Lyset for mig, naar jeg skriver eller læser. Tæpper eller Skamler beklædte med Broderier mangler ikke heller, og jeg har tre runde Borde, et af Ibenholt, et af Metal og et af Elfenben, der er polerede saa blanke som Staalpejle. Foran mit Vindue, hvor jeg skriver, staar et Slags Skrivebord prydet med Hieroglyfer i fordybet Arbejde, og indlagt med Sycomore, Tamarisk og Palme-Træ samt forsynet med Dupper af solidt Guld.

Til dette Værelse førte jeg Remeses. Idet jeg stillede en Stol hen til Vinduet til ham, satte jeg mig ved hans Side. Han mønstrede mig med et skarpt, men høfligt Blik, saaledes som Fremmede uvilkaarligt gør ved det første Møde.

„Jeg haaber, at De føler Dem hjemme her, ædle Sesostris,” sagde han. „Dette er et af mine Paladser, men jeg har flere, end jeg kan gøre Brug af, takket være min Moders kærlige Gavnildhed.”

„Jeg er omgivet af alle tænkelige Bekvemligheder,” svarede jeg. „Jeg var ikke forberedt paa en saadan Pragt og Storhed i Ægypten. Værelset er ubekendt med, hvorledes man lever her.”

„Og dog har De kun set en ringe Del af dette Rige,” sagde han smilende med tilgivelig Stolt-hed. „Omendskønt On er Paladsernes og Tempel-nes By — thi det har et Tempel for hver af vore 360 Kalender-Guder — saa er dog Memphis Hovedstaden i vort Kongerige. Vi behersker Ægypten fra Memphis, ligesom vi tilbeder Guderne i On.”

„Men er ikke den store Apis den særlige Gud for Memphis?” spurgte jeg, „og er ikke hans Dyrkelse den prægtigste og mest imponerende paa hele Jorden?”

„Her i On findes Mnevis. Ons hellige Okse Tempel, og Mnevis dyrkes ligesaa almindeligt og med ligesaa højtidelige Ceremonier som Apis.”

„Dyrker nu virkelig de mere oplyste Ægyptere Okse her eller den i Memphis,” spurgte jeg med en vis Tøven, thi som Tronarving er Remeses den øverste Præst i Kongeriget næst efter Osiris' Ypperstepræst.

„Frygt ikke for at spørge, min bedste Sesostris,” svarede han. „Vi tilbeder ikke disse Dyr. De er kun Symboler paa den højeste Guds Egenskaber. Under Billedet af begge disse Guder i On, saavel som i Memphis, skjuler sig Osiris, Menneskenes store Dommer. De er kun levende Billeder af ham. Oprindelsen til Dyrkelsen af dem er ube-

kendt undtagen for Præsterne, hvis Embede det er at bevare Efterretningerne om alt, hvad der henhører til Religionen.”

„Hvorledes lyder Fortællingerne om Osiris?” spurgte jeg, „thi det har hidtil været mig umuligt at forstaa, i hvilket Forhold en Guddom, som Verden kender af Navn, men hvis Dyrkelse den er næsten fuldstændig ubekendt med, staar i til Ægypten og til de andre Guder. Hjemme i Syrien har jeg ofte undret mig over, hvorledes den ægyptiske Mythologi bunde bestaa, da den syntes at være sammensat af saa modstridende Elementer, idet nogle tilbeder en usynlig Gud og andre Himlens Skarer og Jordens Dyr. I Fønicien tilbeder vi den usynlige Gud gennem hans Repræsentant, Solen. Vi tilbeder ingen jordisk Skabning. I Palæstina, sønden for os, tilbodes Ashteroth, Belus og Billeder af Kobber og Sten, men dette er ikke Tilfældet hos os.”

„Ægypterne tilbeder gennem alle deres Gude-former kun den højeste, uendelige Gud,” sagde Prinsen. „Vor Tros Historie er efter den almindelige Overbevisning, som følger: Osiris var i Begyndelsen Verdenes eneste Behersker, Sandhedens Sol og Universets Hæder. Han steg med paa Jorden til Velsignelse for Menneskeslægten. Førend hans Komme var Oksen og alle andre Dyr vilde og uden Nytte for Mennesket. Nilen var en Skræk for Ægypten. Vegetationen var gaaet til Grunde. Han kom som en „Aabenbarer af det gode og sande,” siger den store gyldne Bog i Boghallen. Han indgød sit Liv i alle Ting og gjorde dem gode og brugbare. Han bandt Nilen til dens Leje ved at sætte Dæmninger for den. Hans Aand gik over i Tyren og alt Kvæget. Han mildnede Solens Hede og berøvede Maanen dens Gift. Jorden blev hans Brud under Navnet Isis, og den avlede Horus og de lige Tidens Orden, hvorved Mennesket velsignedes og Jorden gjordes beboelig. Derefter påsede hans Broder Sethis, der repræsenterede det onde ligesom Osiris det gode, paa hans Undergang; han opvakte ham Fjender og fik ham dræbt. Han blev begravet, men stod op igen og overtog Dommen over de døde. Denne Legende eller Fabel, kære Sesostris, er Grundlaget for vor Mythologi. Solen, Maanen, Nilen, Dyrene, ja endog Urterne betragtes som hellige, fordi Osiris' Aand eller Sjæl er bleven indgydt i dem for at forandre dem fra onde til gode Ting. Saaledes dyrkes denne ene Gud gennem synlige Genstande, som han har helliget — Genstande, der engang var hans Templer og Boliger; thi, siger den hellige Beretning, han maatte trænge ind i enhver Ting, som han gjorde skikkert til Brug for Mennesket.”

„Ægyptens Mythologi,” sagde jeg, „befries derved med et Slag fra den Beskyldning for Grov-hed og Overtro, som har klæbet ved den i manges Tanker. Jeg forstaa nu klarere Deres Religions-system.”

„Vor Religions Hemmeligheder er dog endnu uudforskede,” svarede Remeses. „Jeg tvivler om, at endog Præsterne fuldt forstaa dem. Jeg forvillede ofte ved Mængden og Forskelligheden af Gudsdyrkelsens Genstande, og det er en Hvil for min Sjæl at glemme alle disse materielle Former for Guddommen og hæve mine Tanker til ham selv.”

I dette Øjeblik rejste vi os som drevne af samme Indskyldelse og traadte ud paa Terrassen for at glæde os ved den Luftning, der bragte Bladene af Palmetræet udenfor Døren til at gyngte frem og tilbage. Dagen var forfærdelig hed. I Skyggen af Søjerne langs den aabne Plads havde nogle af Borgerne søgt Ly mod Solens brændende Straaler. Men endnu stedse arbejdede de Slaver, som jeg tidligere har omtalt, med at slæbe Sten og bygge. Ikke ret langt fra os var der en Snes Stykker under en Opsynsmand, som med sin Stav slog ubarhjertigt løs paa en gammel Mand, der var sunket til Jorden under den forenede Indflydelse af Solen og sin Byrde. Mit Hjerte bevægedes af Harm og Medlidenhed.

„Hvad er det for ulykkelige Folk, min Prins?” sagde jeg.

„Hebraere,” svarede han afvisende. „Har De ikke hørt Tale om disse vort Lands Trælle? De har været her i Ægypten i adskillige Generationer. De bygger vore Byer, vore Dæmninger og vore Kanaler. De tæller to Millioner og er Faraonernes arvede Trælle.”

„Hvilke Omstændigheder skylder de deres Trældom?” spurgte jeg.

„Dersom det kan interessere Dem, kære Sesostris,” sagde Prinsen, „skal jeg en anden Gang give Dem hele Beretningen derom.”

„Det vil være mig kært at høre den,” svarede jeg. „Jeg er slaaet af deres syriske Ansigtstræk.”

„De kom ogsaa oprindelig fra Syrien. Har de virkelig bevaret deres Stammefrænders Ansigtstræk?”

„I meget høj Grad,” svarede jeg.

Vi vandrede nu frem og tilbage paa Terrassen, medens han udpegede for mig de forskellige Udsigter fra den. Vi kunde se ud over den halve Del af Byen til „de dodes Sø”, som jeg senere skal omtale; vi saa den prægtige Alle af Templer, gennem hvilken jeg var kommen, og den mægtige Nil selv, der mere ligner en Sø end en Flod. Frem af dens Skød, som en kæmpemæssig flydende Haave, dukkede langt borte den skønne Ø Rhoda, beklædt med prægtige Paladser, af hvilke et, efter hvad Remeses fortalte, er hans Moders Yndlingsopholdssted. Men endnu hinsides Øen kunde man skimte Haver, Villaer, Paladser og Templer, som ligger mellem Floden og Memphis, medens Apis-Byen selv, „Ægyptens Krone”, i al sin arkitektoniske Glorie hvilede paa Sletten bagved, og

Horisontens Linie afbrødes af vældige Pyramider og kolossale Sfinks'er, der viste deres karakteristiske Former mod den klare Himmel.

Din hengivne Søn
Sesostris.

Fjerde Brev.

Byen On.

Kære Moder!

Jeg er endnu bestandig i Solens By, eller Ra, som jeg ofte hører Ægypterne benævne den, og jeg skriver til dig fra Remeses' Palads — ikke det, som jeg først beboede, men hans egen fyrstelige Residens, hvor jeg nu har en Række Værelser til min Disposition, medens jeg deler Bord og Selskab med ham. Her i denne nye Bolig griber jeg nu igen Pennen for at fortælle dig mere om dette vidunderlige Land.

Dagen efter at jeg havde sluttet mit sidste Brev, steg en høj Embedsmand i Dronningens Tjeneste af sin Vogn udenfor mit Palads og overrakte mig sin kongelige Herskerindes Signet med Budskaftet om, at hun ønskede, jeg skulde forestilles for hende. Da jeg allerede var bleven forberedt derpaa den foregaaende Dag af Prins Remeses, stod jeg fuldstændig paaklædt til Audiensen og steg op i den Vogn, som Dronningens Afending havde medbragt til mig. Der var intet Sæde i Vognen, da Ægypterne altid staar op ligesom i Krigsvognene. Dog har jeg set nogle enkelte elegant udstyrede Vogne, hvori en Dame sad ned, men naar Dronningen kører, staar hun altid paa en Forhøjning i Vognen, og da hun føres afsted i Gallop ved seks Heste, der er forspændt i en Række, ser hun ud som en flyvende Gudinde. Hendes Under-saatters Øjne følger hende, som var hun en Meteor, og de stirrer efter hende med Beundring og Ærefrygt.

Dagen var klar, som den altid er i Ægypten, med en skyløs Sol. Efter en hurtig Kørsel paa omtrent en Mil, naede vi en stor aaben Plads, som jeg ikke tidligere havde set. Den strakte sig to Tusinde Fod i alle Retninger. Midt paa den laa der en spejlblank Sø, hvis Overflade forgyldtes af Solens Straaler. Rundt om Søen var der en Krans af Palmetræer og uden om dem igen en Række Orangetræer fulde af Sangfugle. I den derved dannede Ring-Alle spadserede velklædte Folk, og Børn tumlede sig i Leg. Paa Søen bevægede pyntede Baade sig i alle Retninger, og Munterhed og Glæde hvilede over hele Billedet. Denne store Plads var omgivet af mægtige Bygningsværker, mod Nord saas Façaden af Mnevis Tempel, mod Vest Thothmes den stores Obelisk, mod Øst en to Hundrede Fod høj Pyramide, der med tilstødende Bygninger danner Res Tempel, og endelig mod Syd et vældigt Palads, som indtog hele Pladsens Bredder. To Sfinks'er af kolossale Dimensioner med Løvelegeme og Kvindeansigter bevogtede Indgangen til det, og som en solidere Væg stod den kongelige Garde opstillet paa den brede Terrasse, der løb foran Hovedindgangen, og hvortil en Række Marmortrappetrin førte op.

Vi kørte frem til Terrassen og jeg stod af lige udenfor Sfinkserne. I samme Øjeblik traadte Garden i Geled, og deres Hovedsmand steg ned for at modtage mig. Eskorteret af ham og fulgt af den Embedsmand, der havde afhentet mig, steg jeg op ad Trinene til Terrassen. Denne var smykket med Statuer af dette Dynastis Konger af de thebæiske Faraoner, de føniciske Faraoner regnes derimod ikke med til Ægyptens Konger. Terrassen førte ned til en cirkelrund Hal, som var rigt udstyret med Forgyldning, Billedhuggerarbejde og Malerier forestillende historiske Scener, Land- og Søslag og lignende. Stærkt iøjenfaldende var paa en Væg lige overfor Indgangen en Fremstilling af Nomade- eller Hyrdefyrsternes Forjælgelse fra Memphis. Amosis' og Amunophis', Prins Ameses' umiddelbare Forgængeres Ansigter har mærkelig nok ikke Spor af Lighed med hans. Hans Ansigt-form er aldeles forskellig fra Heroernes af det Dynasti, til hvilket han hører. Trækkerne er hos ham langt ædlere, og synes at tilhøre en Mand med højere aandelig Udvikling end de øvrige Ægyptere, og, hvad mere er, jeg tror ogsaa, at han staar langt over disse.

Væggene i den næste Hal, som vi traadte ind i, var beklædte med vidunderligt skønt Billedhuggerarbejde, som jeg dog ikke fik Tid til at bese nærmere, thi en smuk Yngling, klædt i Guld og Purpur, traadte mig i Møde og sagde:

„Dronningen har anmodet mig om at føre den ædle Fyrste af Tyrus til hende.”

Jeg fulgte ham, og foran ham aabnede sig som ved et Trykleslag to vældige Fløjdøre af Ibenholt indlagt med Smaragder. Tronsalen laa for mig — gor saa vidt et Rum paa vist henvendte to Tusinde Fods Længde kan kaldes en Sal. Jeg stod paa Tærskelen til en Hal, der omgaves af halvfemsindstyve Fod høje Søjler. En Livvagt af Drabanter, med Brystplader og Hjelm af Sølv og Skærf af Silke, fyldte Mellemrummene mellem Søjlerne. En Alle af Gudestatuer førte i en Længde af otte Hundrede Fod op til Tronen. Denne Alle straalende af de med Sølv og Guld og Edelstene overlæssede Uniformer, som de langs Alleens opstillede Rækker af kongelige Funktionærer og Embedsmand var iførte. Jeg gik frem midt imellem dem ført af min smukke Page, i hvis sorte Øjne og lange Øjenlaag, buede Bryn og Ørnene jeg genfandt de velkendte Træk af den hebraiske Race.